

SUOSITUS

HOITOTYÖN OPISKELIJA OHJAAJIEN OHJAUSOSAAMISEN KEHITTÄMISEKSI

Kirjoittajat/Authors

Ashlee Oikarainen,
Dr. Kristina Mikkonen
Erika Juskauskienė
Dr. Maria Kääriäinen
Veera Kaarlela
Dr. M. Flores Vizcaya-Moreno
Dr. Rosa M Pérez-Cañaveras
Dr. Paul de Raeve
Dr. Boris Miha Kaučič
Dr. Bojana Filej
Dr. Olga Riklikienė

Oikoluku/Proofreading

Ashlee Oikarainen

Kääntäjä/Translator

Lingoneer - <https://lingoneer.com/en/>

Julkaissut/Published by

Visoka zdravstvena šola v Celju / College of Nursing in Celje

Julkaisujen suunnittelu/Publication design

Tina Červan
Neža Penca

Saatavilla/Available at

<https://www.qualment.eu/publications/>

Year of issue

2021

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Univerzitetna knjižnica Maribor

616-083:005.963.2+378(0.034.2)

SUOSITUS hoitotyön opiskelijaohjaajien ohjausosaamisen kehittämiseksi [Elektronski vir] / [kirjoittajat, authors Ashlee Oikarainen ... [et al.] ; kääntäjä, translator Lingoneer]. - E-knjiga. - V Celju : Visoka zdravstvena šola, 2021

Način dostopa (URL): <http://www.qualment.eu/publications>. - Prevod dela: Guideline on clinical nurse mentor's mentoring competence development

ISBN 978-961-6889-41-4

COBISS.SI-ID 76844035

Tällä Euroopan unionin (EU) suosituksella pyritään vahvistamaan hoitotyön opiskelijaohjaajien ohjausosaamisen kehittämistä, mikä voi parantaa terveydenhuoltojärjestelmän resilienssiä EU-maissa. Suositus perustuu kriittisesti arvioituun tutkimusnäyttöön, ja sitä on kehitetty vuosina 2018–2021 Erasmus+-hankkeen ”Quality Mentorship for Developing Competent Nursing Students” (QualMent) kautta opiskelijaohjaukseen erikoistuneen kansainvälisen asiantuntijaryhmän johdolla.

Tämän asiakirjan ovat kirjoittaneet ja koostaneet seuraavat laatijat:

Ashlee Oikarainen¹, TtT Kristina Mikkonen¹, Erika Juskauskienė², TtT Maria Kääriäinen¹, Veera Kaarlela¹, tohtori M. Flores Vizcaya-Moreno³, tohtori Rosa M. Pérez-Cañaveras³, tohtori Paul de Raeve⁴, tohtori Boris Miha Kaučič⁵, tohtori Bojana Filej⁵, tohtori Olga Riklikienė²

Asiakirjan ovat tarkastaneet asiantuntijapaneelit Belgiassa, Espanjassa, Liettuassa, Sloveniassa ja Suomessa.

¹Oulun yliopisto, hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö, Suomi; ²Liettuan terveystieteiden yliopisto, Liettua; ³Alicanten yliopisto, terveystieteiden tiedekunta, Espanja; ⁴Euroopan sairaanhoitajajärjestöjen liitto, Belgia; ⁵College of Nursing, Celje, Slovenia

Tämän suosituksen kehittämistä on tuettu Euroopan komission rahoituksella. Asiakirjassa olevat tiedot ovat laatijoiden toimittamia, eivätkä ne välttämättä edusta Euroopan komission päätöksiä tai politiikkaa.

Tämäasiakirja on saatavilla QualMent-hankkeen verkkosivustossa: <https://www.qualment.eu/>

SUOSITUKSEN TIIVISTELMÄ

Tausta: Merkittävä osa hoitotyön koulutuksesta tapahtuu kliinisissä oppimisympäristöissä.

Opiskelijaohjaajilla on tärkeä rooli sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Opiskelijaohjauksen ydinosaamisen hallitsevat ohjaajat pystyvät paremmin tukemaan sairaanhoitajaopiskelijoita Euroopan unionin direktiivin 55 artiklassa 31 määriteltyjen kahdeksan ydinkompetenssin saavuttamisessa.

Tarkoitus: Antaa suosituksia klinisen hoitotyön opiskelijaohjaajien osaamisen kehittämiseksi sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksessa kliinisessä harjoittelussa.

Tavoitteet: 1) Edistää ja tukea tehokkaita ohjauskäytäntöjä, 2) tehostaa ohjaajien osaamisen kehittämistä ja 3) parantaa hoitotyön koulutusta kansainvälisellä tasolla tarjoamalla sairaanhoitajaopiskelijoille laadukasta ohjausta ja klinisiä oppimisympäristöjä.

Kohderyhmät: Sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaajat, opettajat ja koulutusorganisaatiot, kaiken

tasoiset hoitotyön johtajat, muut terveydenhuollon ammattilaiset, perus- ja jatkotutkintoa suorittavat sairaanhoitajaopiskelijat, kansalliset hoitajajärjestöt, hoitotyön sääntelyelimet, poliitikot ja päättäjät.

Suosituksset: Valtiot ympäri maailmaa etsivät edelleen ratkaisuja kestävän hoitotyön työvoiman ylläpitämiseen liittyviin haasteisiin. Laadukkaiden klinisten oppimisympäristöjen turvaaminen ja opiskelijaohjaajien osaamisen kehittäminen ovat edelleen tärkeitä strategioita osaavien sairaanhoitajaopiskelijoiden rekrytoinnin, alalla pysymisen ja valmistumisen parantamiseksi. Jäsenvaltioiden on nostettava laadukkaan opiskelijaohjauksen vahvistaminen ensisijaiseksi poliittiseksi tavoitteeksi ja vaadittava myös, että kaikissa terveydenhuollon toimintaympäristöissä toimivat opiskelijaohjaajat osallistuvat asianmukaiseen ohjaajakoulutukseen.

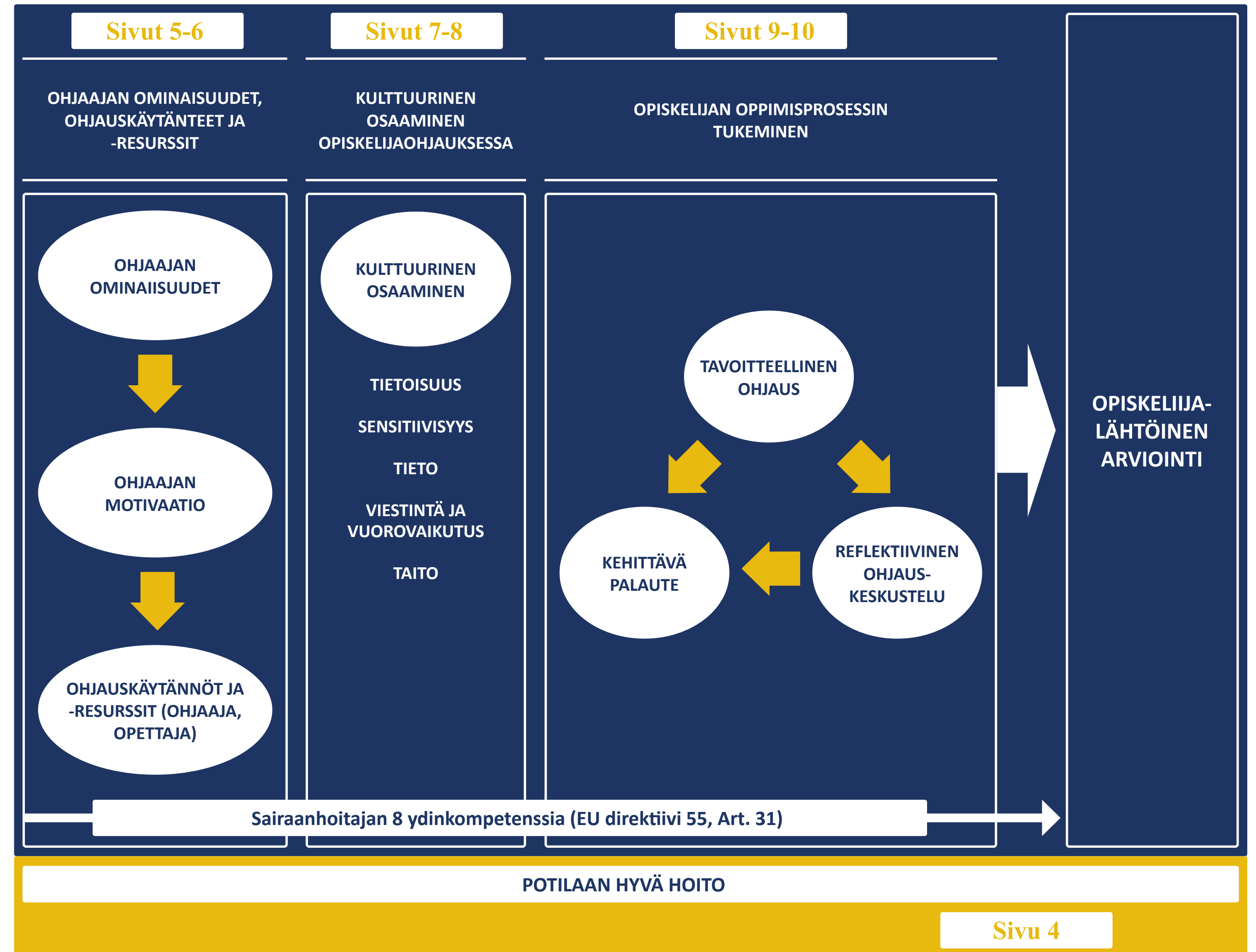
1 Opiskelijaohjaajan osaaminen

Tämä suositus on suunniteltu tukemaan sinua opiskelijaohjaajana, tässä suosituksessa kuvataan vastuusi ja mahdollisuutesi sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimisen tukemisessa. Opiskelijaohjaajien rooli ja laadukas opiskelijaohjaus ovat erittäin tärkeitä. Laadukkaat kliiniset oppimisympäristöt ovat ratkaisevan tärkeitä tulevaisuuden kestävää hoitotyön työvoimaa ajatellen. Näissä ympäristöissä opiskelijat soveltavat tietämystään, oppivat avaintaitoja ja saavuttavat sairaanhoitajan työhön tarvittavan osaamisen.

Näyttöön perustuvassa opiskelijaohjaajien osaamismallissa (Mikkonen ym., 2019) kuvataan ohjaajien osaamisen keskeiset osatekijät. Opiskelijaohjaajat toimivat roolimalleina opiskelijoille ja pystyvät juurruttamaan ammatillisia arvoja ja tinkimättömyyttä kliinisiin ympäristöihin. He tukevat opiskelijoita potilaan hyvän ja turvallisen hoidon harjoittamisessa direktiivin 2013/55/EU artiklan 31 mukaisesti (sivu 4).

Opiskelijaohjaajien osaaminen koostuu 1) ohjaajan ominaisuuksista, 2) kulttuurisesta osaamisesta opiskelijaohjauksessa ja 3) opiskelijan oppimisprosessin tukemisesta (sivut 5–10). Suositukset opiskelijaohjaukseen kliinisissä oppimisympäristöissä löytyvät tämän asiakirjan sivulta 11.

Näyttöön perustuva opiskelijaohjaajien osaamismalli

2 Opiskelijaohjauksen perusta

Opiskelijaohjaajilla on asiantuntemusta sekä omalla kliinisellä alueellaan että pedagogisessa lähestymistavassaan sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimisen tukemisessa. Opiskelijaohjaajat eivät ole vain klinisiä asiantuntijoita, vaan toimivat myös roolimalleina opiskelijoille ja auttavat heitä kehittymään ammattilaisiksi, jotka pystyvät tarjoamaan potilaille hyvää, laadukasta ja turvallista hoitoa.

2.1 Laadukas ja näyttöön perustuva opiskelijaohjaus

Opiskelijaohjaajat vastaavat opiskelijoiden ohjauksesta näyttöön perustuvalla tavalla. Näyttöön perustuvan opiskelijaohjauksen elementit on määritelty alla.

*Mitä tarvitaan
laadukkaan ja
näyttöön perustuvan
opiskelijaohjauksen
varmistamiseksi?*

Laadukkaan opiskelijaohjauksen toteuttamiseksi on kehitettävä käytäntöjä, jotka vastaavat paremmin sairaanhoitajaopiskelijoiden tarpeita ja edistävät heidän ammatti-identiteettiään. Neljässä EU:n keski- ja itäeurooppalaisessa jäsenvaltiossa tehdystä tutkimuksesta kävi ilmi, että sairaanhoitajaopiskelijat

olivat erittäin tyytyväisiä kliiniseen harjoitteluunsa ja valtaosa heistä koki ohjaajansa tärkeäksi ammatilliseksi roolimalliksi (Antohe ym., 2015). Hoitohenkilöstölle suositeltiin tarjottavaksi opiskelijaohjauksen jatkuvan ammatillisen kehityksen ohjelmia perus- ja jatkotasolla.

2.2 Potilaan hyvä hoito

Opiskelijaohjaajat tukevat opiskelijoiden ammatillista kasvua vastuullisiksi ammattilaisiksi, jotka noudattavat sairaanhoitajan työssä potilaan hyvän hoidon periaatteita. Potilaan hyvä hoito on opiskelijoiden kliinisen oppimisprosessin pääpainopiste. On olennaista, että opiskelijaohjaajat osaavat ohjata opiskelijoita omaksumaan tietoisesti henkilöiden, perheiden ja yhteisöjen näkökulmia kliinisiin päättely- ja päätöksentekoprosesseihin.

2.3 Euroopan sairaanhoitajajärjestöjen liiton osaamiskehys

Opiskelijaohjaajien on tuettava opiskelijoita siten, että he saavuttavat direktiivin 2013/55/EU artiklassa 31 määritellyt kahdeksan ydinkompetenssia: **(lue lisää napsauttamalla tästä)**

- pätevyys määrittää itsenäisesti tarpeelliset hoitotoimenpiteet ajantasaista teoreettista ja kliinistä tietoa käyttäen sekä suunnitella, organisoida ja toteuttaa hoitotoimenpiteitä potilashoidon yhteydessä
- pätevyys työskennellä tehokkaasti yhdessä muiden terveysalan toimijoiden kanssa, mukaan lukien osallistuminen hoitohenkilökunnan käytännön koulutukseen
- pätevyys rohkaista henkilöitä, perheitä ja ryhmiä terveellisiin elintapoihin ja itsehoitoon hankittujen tietojen ja taitojen perusteella
- pätevyys aloittaa itsenäisesti välittömät pelastustoimet sekä toteuttaa toimenpiteitä kriisi- ja katastrofitilanteissa
- pätevyys antaa itsenäisesti neuvoja, tietoja ja tukea hoitoa tarvitseville henkilöille ja heidän läheisilleen
- pätevyys varmistaa itsenäisesti sairaanhoidon laatu ja arviointi
- pätevyys toteuttaa kattavaa ammatillista viestintää ja tehdä yhteistyötä muissa terveysalan ammateissa toimivien kanssa
- pätevyys analysoida hoidon laatua parantaakseen omaa työsuoritustaan yleissairanhoidosta vastaavana sairaanhoitajana.

3 Ohjaajan ominaisuudet, ohjauskäytännöt ja -resurssit

3.1 Opiskelijaohjaajien ominaisuudet

Opiskelijaohjaajien henkilökohtaisilla ominaisuuksilla ja motivaatiolla on suuri vaikutus hyvän ohjaussuhteen kehittymiseen ohjaajan ja opiskelijan välille. Ohjaajilla on keskeinen rooli opiskelijoiden integroimisessa työympäristöihin ja terveydenhuollon tiimeihin. Ohjaajien on tunnettava ohjauskäytännöt ja ohjaukseen käytettävissä olevat resurssit. Ohjaajat ottavat ohjausprosessiin mukaan kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, kuten hoitotyön opettajat, opiskelijat ja muut henkilöstön jäsenet.

Opiskelijaohjaajien tärkeimpiä ominaisuuksia:

- luottaa omaan osaamiseensa sairaanhoitajan työssä ja ohjaajan vastuiden täyttämisessä
- osaa luoda oppimista tukevan ilmapiirin
- on oma-aloitteinen suhteiden ja yhteistyön vahvistamisessa opiskelijan ja opettajan kanssa
- osaa integroida opiskelijoita terveydenhuollon tiimeihin ja esitellä heitä kollegoille
- haluaa keskustella opiskelijoiden oppimiskokemuksista säännöllisesti
- osaa ja haluaa suhtautua empaattisesti opiskelijaohjaukseen ja potilaan hyvään hoitoon
- ymmärtää opiskelijaohjaajana oman roolin ja vastuun opiskelijoiden oppimisprosessissa.

Ohjaaja osoittaa motivaationsa opiskelijaohjaukseen seuraavilla ominaisuuksilla:

- haluaa ohjata opiskelijoita ja on kiinnostunut tutustumaan opiskelijoihin
- tunnistaa ja ymmärtää motivaation merkityksen opiskelijoiden oppimiselle
- pyrkii jatkuvasti kehittymään opiskelijaohjaajana
- tunnistaa oman motivaatiotasonsa ohjaajana sekä opiskelijoiden oppimismotivaation.

Ohjaajien on tunnettava ohjauskäytännöt ja ohjaukseen käytettävissä olevat resurssit. Ne ovat olennainen osa ohjauksen onnistumista.

Hyvä opiskelijaohjaaja:

- tuntee ohjauskäytännöt omassa organisaatiossaan ja sen ulkopuolella
- tuntee opiskelijoiden nykyisen osaamistason, koulutusympäristön ja taustan
- osaa tehdä tehokasta yhteistyötä hoitotyön opettajan kanssa ja tunnistaa, milloin on tarvetta lisäkontaktiin
- ymmärtää, mitä resursseja opiskelijaohjaajilla on käytettävissä ohjaustehtävissään.

3.2 Opiskelijaohjaajien rooli laadukkaissa kliinisissä oppimisympäristöissä

Opiskelijaohjaajilla on keskeinen rooli fyysisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti turvallisten kliinisten oppimisympäristöjen ylläpitämisessä. Seuraavassa kuvassa esitetään kliinisten oppimisympäristöjen tärkeitä ominaisuuksia. Opiskelijoilla on erilaisia kulttuurisia ja kielellisiä taustoja, ja erojen kunnioittaminen on erittäin tärkeää. Muita kliinisten oppimisympäristöjen keskeisiä ominaisuuksia ovat hoitotyön lähtökohdat työyksikössä, opiskelijan rooli, opiskelijaohjaus, ilmapiiri, perehdytys ja johtamistapa. On olennaista, että organisaatiot ja kaikki terveydenhuollon ammattilaiset sitoutuvat ylläpitämään opiskelijoiden turvallisuutta.

Laadukas opiskelijaohjaus voi vaikuttaa siihen, millaisia ammattilaisia hoitoalalle tulee, ja edistää alalle sitoutumista.

3.3 Vinkkejä organisaatioille opiskelijoiden myönteisten oppimiskokemusten ja -tulosten maksimointiin

Vinkki 1: Integroi positiiviset opiskelijaohjauskäytännöt terveydenhuollon ympäristöjen organisaatiokulttuuriin.

Vinkki 2: Pyri tietoisesti integroimaan opiskelijat työympäristöihin ja terveydenhuollon tiimeihin.

Vinkki 3: Vahvista ohjaajan, opiskelijan ja opettajan välistä yhteistyötä, koska se voi auttaa opiskelijoita menestymään kliinisessä harjoittelussa.

Vinkki 4: Tunnista uuden sukupolven (millenniaalien ja Z-sukupolven) opiskelijoiden ydinominaisuudet, jotta onnistut luomaan yhteyden ja valmentamaan heitä.

Vinkki 5: Käytä oppimis- ja tietämystekniikoita sekä tapausesimerkkejä ohjauksen aikana opiskelijoiden oppimisprosessin parantamiseksi.

3.4 Vinkkejä toiminnasta, jota voidaan integroida ohjaajakoulutukseen

Vinkki 1: Korosta, että on tärkeää antaa sairaanhoitajaopiskelijoille aikaa perehtyä uuteen kliiniseen oppimisympäristöön. Opiskelijaohjaajat voivat pohtia, miten he voivat auttaa opiskelijoita tuntemaan olonsa tervetulleeksi ja turvalliseksi.

Vinkki 2: Kun opiskelijat harjoittelevat hoitotaitoja, heitä on tuettava ja opiskelijaohjaajien on varmistettava ammatillisten standardien noudattaminen. Ohjaajat voivat jakaa kokemuksia strategioista, joita he käyttävät valmentaessaan opiskelijoita potilashoidon suunnittelussa ja arvioinnissa.

Vinkki 3: Integroi ohjaajakoulutukseen strategioita, jotka auttavat opiskelijaohjaajia kehittämään opiskelijan ja ohjaajan välistä suhdetta sekä muita kliinisen harjoittelun tehokkaan ohjauksen vaatimia osaamisalueita.

4 Kulttuurinen osaaminen opiskelijaohjauksessa

4.1 Ohjaajien kulttuurisen osaamisen kehittäminen opiskelijaohjauksessa

Erilaisista kulttuurisista ja kielellisistä taustoista tulevat sairaanhoitajaopiskelijat kohtaavat usein kulttuurieroihin ja kielimuureihin liittyviä haasteita kliinisen harjoittelun aikana. Opiskelijaohjaajan rooli voi olla haastava ja edellyttää erityistä huomiota ohjaajan kulttuurisen osaamisen kehittämiseen. On keskeisen tärkeää kouluttaa ohjaajia antamaan kulttuurisesti asianmukaista ohjausta ja vastaamaan opiskelijoiden ammatillisiin oppimistarpeisiin.

4.2 Kulttuurisen osaamisen määritelmä opiskelijaohjauksessa

Kulttuurinen osaaminen on määritelty seuraavasti: ”kriittiseen reflektointiin ja toimintaan perustuva monimutkainen tiedollinen ja taidollinen kyky, jonka avulla terveydenhuollon ammattilainen tarjoaa kulttuurisesti turvallista, asianmukaista ja tehokasta hoitoa yhteistyössä henkilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa ottaen huomioon hoidon sosiaaliset ja poliittiset ulottuvuudet” (Blanchet Garneau ja Pepin, 2015, s. 12). Kulttuurinen osaaminen opiskelijaohjauksessa on määritelty seuraavasti: ”prosessi, jossa ohjaaja pyrkii jatkuvasti toimimaan tehokkaasti ohjaajana opiskelijan kulttuurisessa kontekstissa” (Campinha-Bacote, 2010, s. 131).

Opiskelijaohjaajien kulttuurinen osaaminen käsittää seuraavat ominaisuudet:

- kulttuuritietoisuus, -sensitiivisyys ja -tieto
- kulttuurien välinen viestintä ja vuorovaikutus
- kulttuuritaidot ja kyky luoda kulttuurisesti turvallinen oppimisympäristö.

4.3 Erilaisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaus

Seuraavassa on määritetty erityisosaaminen, jota vaaditaan potilaan hyvän, kulttuurisesti asianmukaisen hoidon antamiseen sekä kulttuuritietoisen ohjauksen tarjoamiseen kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisille opiskelijoille.

Kulttuuritietoisuus, -sensitiivisyys ja -tieto:

- halu ja sitoutuminen kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisten opiskelijoiden integrointiin, ohjaukseen ja tukemiseen
- oman kulttuuritaustan tuntemus
- kyky pohtia, kuinka oma kulttuuri ja vakaumus vaikuttavat omaan toimintaan ammattilaisena ja vuorovaikutukseen muiden kanssa
- halu luopua mahdollisista ennakkoluuloista ja asenteista potilaita/asiakkaita tai opiskelijoita kohtaan ja kehittää kulttuurisensitiivisyyttä
- kyky tunnistaa kulttuurisesti moninaisten potilaiden/asiakkaiden ja opiskelijoiden kulttuurisen hyväksymisen merkitys
- avoin suhtautuminen eri kulttuureihin ja näkemyksiin hoidosta
- moninaisuuden kunnioittaminen potilaan hyvässä hoidossa ja opiskelijaohjauksessa.

Kulttuurien välinen viestintä ja vuorovaikutus:

- kyky viestiä tehokkaasti ja olla vuorovaikutuksessa kulttuurisesti moninaisten potilaiden/asiakkaiden ja opiskelijoiden kanssa
- ymmärrys kulttuurin vaikutuksista sanallisen ja sanattoman viestinnän malleihin.

Kulttuuritaidot sairaanhoitajan työssä ja opiskelijaohjauksessa:

- kyky selviytyä kulttuurisesti haastavista tilanteista potilaan hyvässä hoidossa ja opiskelijaohjauksessa
- kyky työskennellä mukavasti ja tehokkaasti kulttuurisesti moninaisten opiskelijoiden kanssa ymmärtäen samalla heidän yksilölliset oppimistarpeensa ja viestintätyylinsä
- kyky varmistaa, että kulttuurisesti moninaiset opiskelijat pystyvät toimimaan terveydenhuollossa ja antamaan potilaalle/asiakkaalle turvallista, kulttuurisesti asianmukaista hoitoa.

4.4 Vinkkejä toiminnasta, jota voidaan integroida opiskelijaohjaajien kulttuurisen osaamisen koulutukseen

Vinkki 1: Opiskelijaohjaajat pohtivat rooliaan kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisten

opiskelijoiden auttamisessa klinisen harjoittelun haasteista selviytymisessä sekä opiskelijan integraatio- ja sopeutumisprosessin tukemisessa.

Vinkki 2: Opiskelijaohjaajat tunnistavat ja määrittelevät kulttuurisen osaamisen ominaisuudet opiskelijaohjauksessa ja käyttävät niitä oman kulttuurisen osaamisensa kehittämisen suunnitteluun.

Vinkki 3: Opiskelijaohjaajat pohtivat omaa kulttuuritaustaansa ja sitä, miten heidän omat arvonsa ja vakaumuksensa voivat vaikuttaa monikulttuurisiin kohtaamisiin.

Vinkki 4: Kulttuuri vaikuttaa usein sanallisen ja sanattoman viestinnän malleihin. Viestintävaikeuksien on kerrottu stressaavan sekä opiskelijoita että ohjaajia. Sisällytä sisältöä siitä, miten opiskelijoiden ammatillisen kielitaidon kehittymistä ja paikallisen kielen taitoa voidaan tukea. Harkitse kieliasantuntijoiden osaamisen hyödyntämistä aihetta koskevan sisällön kehittämisessä.

Vinkki 5: Opiskelijaohjaajilla on tärkeä rooli varmistaa turvalliset ja kulttuurisensitiiviset kliniset oppimisympäristöt, jotka tukevat kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisten opiskelijoiden oppimista. Ohjaajien on heti puututtava mahdollisiin ennakkoluuloihin, stereotypioihin ja rasismiin klinisissä oppimisympäristöissä. Luo simulaatioharjoituksia, joissa ohjaajat voivat harjoitella kulttuuritaitojaan erilaisissa tosielämän ohjausskenaarioissa.

Vinkki 6: Kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisten opiskelijoiden ohjaaminen voi olla stressaavaa ja aikaa vievää. Ohjaajat voivat miettiä, miten he voivat saada tarvitsemaansa tukea onnistuakseen tehtävässään.

Vinkki 7: Anna kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisten opiskelijoiden äänen ja kokemusten tulla kuulluksi. Käytä ohjaajakoulutuksessa esimerkiksi videoita, digitaalisia tarinoita, haastatteluja tai paneelikeskusteluja opiskelijoiden kanssa.

5 Opiskelijan oppimisprosessin tukeminen

5.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen osaamisen arviointi

Sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen osaamisen arviointi on monimutkaista ja haastavaa sekä opiskelijaohjaajille että opettajille. On erittäin tärkeää säilyttää objektiivisuus selvittäessä, onko opiskelija saavuttanut vaaditun osaamisen. Kannattaa käyttää tehokkaita arviointimenetelmiä sekä luotettavia ja päteviä arviointivälineitä.

Ohjaajat voivat voittaa arviointihaasteet tukemalla tietoisesti opiskelijoiden oppimisprosessia koko kliinisen harjoittelun ajan. Ohjaaja ja opiskelija pohtivat jatkuvasti kliinistä oppimista ja kliinisen harjoittelun aikana saavutettuja tuloksia.

5.2 Opiskelijälähtöinen arviointi

Opiskelijälähtöinen arviointi voi helpottaa, kun opiskelijaohjaaja onnistuu käyttämään päivittäisessä ohjauksessa seuraavaa jatkuvaa sykliä:

1. Tavoitteellinen ohjaus
2. Reflektiivinen ohjauskeskustelu
3. Kehittävä palaute

5.3 Tavoitteellinen ohjaus

Tavoitteellinen ohjaus tarkoittaa, että ohjaaja ja opiskelija työskentelevät yhdessä tiiminä, jotta opiskelija voi saavuttaa kliiniselle harjoittelulle asetetut oppimistavoitteet. On olennaista, että tavoitteet määritellään selkeästi opiskelijan kliinisen harjoittelun alussa. Ohjaajien on tiedettävä, millaista osaamista sairaanhoitajaopiskelijoilta edellytetään ja miten heitä voidaan tukea osaamisen saavuttamisessa.

Ohjaajat voivat tukea opiskelijoita oppimistavoitteiden asettamisessa seuraavasti:

- selittämällä kliiniset toimenpiteet ja interventiot, joita voidaan toteuttaa kliinisen harjoittelun aikana
- viittaamalla koulutusorganisaation kyseiselle kliiniselle harjoittelulle asettamiin oppimistavoitteisiin ja arviointiperusteisiin
- määrittämällä opiskelijan osaamisen tason ennen kliinisen harjoittelun aloittamista ja tekemällä suunnitelman osaamisen kehittämisen tukemiseksi asianmukaisten tehtävien antamisen kautta
- varmistamalla, että opiskelija asettaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä tarkat, mitattavat, saavutettavissa olevat, merkitykselliset ja ajallisesti määritetyt tavoitteet.

5.4 Reflektiivinen ohjauskeskustelu

Reflektiivinen ohjauskeskustelu tarkoittaa, että ohjaaja kannustaa opiskelijaa pohtimaan kriittisesti esimerkiksi sitä, miten kliiniset tehtävät on suoritettu tai miten opiskelija on onnistunut vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa. Ohjaaja ja opiskelija osallistuvat säännöllisiin reflektiivisiin keskusteluihin.

Tehokkaan reflektoinnin edistämiseksi ohjauksen aikana ohjaajien täytyy

- luoda turvallinen ilmapiiri, jossa ohjaaja ja opiskelija voivat keskustella oppimiskokemuksista avoimesti
- pyytää opiskelijaa vastaamaan kysymyksiin koko kliinisen harjoittelun ajan ja kannustaa opiskelijaa pohtimaan omaa toimintaansa ja kehityskohteitaan
- ottaa käyttöön erilaisia menetelmiä, joilla voidaan parantaa opiskelijan itse- ja vertaisreflektointia oppimisesta
- käyttää jäsenneltyä lähestymistapaa vuoropuhelun edistämiseksi opiskelijan kanssa. Pyydä opiskelijaa esimerkiksi kertomaan päivittäin, miten päivä meni, mitä hän oppi ja mitä hän odottaa oppivansa lisää.

5.5 Kehittävän palautteen antaminen

Oikea-aikainen, hyödyllinen ja usein annettava kehittävä palaute kannustaa ja motivoi opiskelijoita

kehittämään ammatillista osaamistaan edelleen.

Kehittävän palautteen antaminen ei aina ole helppoa. Ole empaattinen opiskelijaa kohtaan ja muista, että hän tarvitsee aikaa oppia ja kehittyä tullakseen päteväksi sairaanhoitajaksi. Ohjaajien on myös tärkeää pyytää opiskelijoilta palautetta ohjausosaamisestaan ja käyttää sitä oman osaamisensa kehittämiseen.

Tehokkaan palautteen antamisen suurimmat esteet

- Liian epätarkka palaute. Jos opiskelijalle sanotaan esimerkiksi ”sinun pitää ennakoida enemmän”, hän ei saa riittävästi tietoa siitä, miten hän voisi ennakoida enemmän.
- Vääränlainen palaute. Kun opiskelijalla on vasta vähän kokemusta tietyn tehtävän hoitamisesta, hän tarvitsee positiivista palautetta. Kun opiskelijan kokemus kasvaa, kehittävä palaute voi auttaa parantamaan ammatillista suorituskkyä.
- Palautteen antaminen väärässä ympäristössä, esimerkiksi palautteen antaminen opiskelijalle tiimitapaamisessa muiden opiskelijoiden tai henkilöstön ollessa paikalla, voi olla stressaavaa ja aiheuttaa nolostumista.
- Rakentavan kritiikin ylenpalttisuus tai liiallinen negatiivinen palaute voi haitata tehokasta kliinistä oppimista. Opiskelijaohjaajien pitäisi miettiä, mikä on ihanteellinen positiivisen ja negatiivisen palautteen suhde ihmissuhteiden parantamiseksi.

5.6 Vinkkejä toiminnasta, jota voidaan integroida ohjaajakoulutukseen

Vinkki 1: Esittele opiskelijoiden oppimisprosessin arviointiin liittyviä tärkeitä kysymyksiä. Esittele opiskelijaohjaajille erilaisia tosielämän arviointiskenaarioita ja pyydä heitä miettimään strategioita arviointihaasteiden voittamiseksi.

Vinkki 2: Opiskelijaohjaajat voivat jakaa kokemuksia viestinnän ylläpitämisestä hoitotyön opettajan, opiskelijan ja ohjaajan välillä, mikä voi auttaa välttämään eristyksissä työskentelyn tunteet.

Vinkki 3: Auta opiskelijaohjaajia tunnistamaan kunkin opiskelijan oppimistarpeet sekä tehokkaiden kliinisten oppimisympäristöjen luomisen kannalta olennaiset seikat. Anna erilaisia tapausesimerkkejä ja vinkkejä siitä, miten opiskelijoiden oppimisprosessia voidaan tukea koko kliinisen harjoittelun ajan.

Vinkki 4: Rohkaise opiskelijaohjaajia luomaan tehokas ohjaussuhde, arvioimaan sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimista ja luomaan turvallinen ympäristö oppimiselle.

Laadukas opiskelijaohjaus tarjoaa opiskelijoille hyvin suunniteltuja oppimismahdollisuuksia, joihin sisältyy valmistautumisen, tuen ja valmennuksen tarjoaminen opiskelijoille sekä asianmukainen valvonta. Tämä kaikki riippuu opiskelijoiden odotuksista, kokemuksista ja siitä, mitä heiltä vaaditaan harjoittelun aikana oppimistulosten ja asetettujen osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laadukas kliininen harjoittelu on keskeistä tulevien yleissairaanhoitajien koulutuksessa. Näissä ympäristöissä sairaanhoitajaopiskelijat pystyvät yhdistämään teorian kliiniseen harjoitteluun ja saavuttamaan direktiivin 2013/55/EU liitteessä V määritellyn vaaditun osaamisen.

Siksi on olennaisesti tärkeää, että EU:n alueella toimivat, sairaanhoitajaopiskelijoille harjoittelupaikkoja tarjoavat terveydenhuollon organisaatiot noudattavat uudistettua direktiiviä 2013/55/EU ja varmistavat, että opetussuunnitelmien oppimistavoitteet ovat direktiivin mukaisia.

SUOSITUKSET OPISKELIJAOHJAAJILLE:

- Katso laadukkaan opiskelijaohjauksen toteuttamista tukevat kriteerit ja ohjeet ja muokkaa ohjausprosessia niiden perusteella.
- Tue tehokkaasti opiskelijoita asetettujen oppimistavoitteiden ja direktiivin 2013/55/EU artiklassa 31 määriteltyjen kahdeksan ydinkompetenssin saavuttamisessa.
- Luo ja ylläpidä fyysisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti turvallista ilmapiiriä kliinisissä oppimisympäristöissä.
- Pohdi jatkuvasti omaa ohjausosaamistasi ja suunnittele strategioita kehittyäksesi ammatillisesti sekä ohjaajana.
- Pyydä opiskelijoilta ja työtovereilta kehittävää palautetta omasta ohjausosaamisestasi ja luo sen avulla strategioita osaamisen kehittämiseen.
- Helpota yhteistyötä koulutusorganisaatioiden opettajien kanssa sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimisprosessin ja oppimistulosten saavuttamisen vahvistamiseksi.

SUOSITUKSET TERVEYDENHUOLLON ORGANISAATIOILLE:

- Arvioidaan opiskelijaohjauksen laatutasoa organisaatiossa säännöllisesti.
 - Suunnitellaan ja toteutetaan organisaatiotasolla tehokkaita strategioita, jotka parantavat kliinistä harjoittelua suorittavien sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksen laatua.
 - Rohkaistaan henkilöstöä kehittämään ohjaajaosaamistaan näyttöön perustuvan opiskelijaohjaajien osaismallin mukaisesti (Mikkonen ym., 2019).
 - Tuetaan henkilöstön jatkuvaa ammatillista kehittymistä ja varmistetaan, että tarvittavat resurssit ovat käytettävissä tehokasta opiskelijaohjausta varten. Tarjotaan ohjaajakoulutusta kaikille työntekijöille, jotka ohjaavat opiskelijoita. **Lue täältä** lisätietoja ohjaajakoulutuksen kurssikehyksestä.
-

SUOSITUKSET EU:N JA JÄSENVALTIOIDEN TOIMIELIMILLE:

- Sisällytetään poliittisiin asialistoihin sairaanhoitajaopiskelijoiden laadukkaan ohjauksen vahvistaminen hoitotyöntekijöiden resilienssin lisäämiseksi.
 - Varmistetaan, että jokainen jäsenvaltio on velvollinen asettamaan kriteerit, jotka takaavat kliinistä harjoittelua suorittaville sairaanhoitajaopiskelijoille laadukkaan ohjauksen pätevien ohjaajien valvonnassa.
 - Edistetään Euroopan sairaanhoitajajärjestöjen liiton (EFN) kompetenssikehyksen käyttöä välineenä, jolla helpotetaan direktiivin 2013/55/EU artiklan 31 täytäntöönpanoa hoitotyön opetussuunnitelmissa kaikkialla EU:ssa.
 - Kehitetään uusia standardeja ja pakollista sääntelyä kansallisilla laeilla ja opetussuunnitelmilla, joiden avulla opiskelijaohjaajia voidaan tukea ja kouluttaa tarjoamaan laadukasta ohjausta.
-

Suositus opiskelijaohjaajien osaamisen kehittämiseksi asiantuntijoiden arvioimana

Suosituksen arviointiin osallistui yhteensä 19 asiantuntijaa. Asiantuntijoilta saatu palaute oli erittäin positiivista, kuten seuraavista lainauksista käy ilmi. ”Teoreettisesti johdonmukainen, järkevä ja looginen suositusteksti.”

”Tämä on hyödyllinen ja tarpeellinen työkalu ohjaajakoulutuksen yhdenmukaistamiseen.”

”Suositukset on suunnattu oikein ja selkeästi opiskelijaohjaajille ja terveydenhuollon laitoksille. Suositukset on kirjoitettu näyttöön perustuvan opiskelijaohjaajien osaamismallin ja kahdeksan ydinkompetenssin mukaisesti direktiivin 2013/55/EU artiklassa 31 määriteltyjen vaatimusten mukaisesti. Näin varmistetaan, että opiskelijaohjaajat osaavat ohjata opiskelijoita omaksumaan tietoisesti henkilöiden, perheiden ja yhteisöjen näkökulmia kliinisiin päättely- ja päätöksentekoprosesseihin.”

”Suositus on ohjaajille erittäin hyvä menetelmällinen työkalu ohjaustoiminnan järjestämisen ja kehittämisen helpottamiseksi. Suositus

sisältää yksityiskohtaisen kuvauksen ohjauskäytännöistä, opiskelijoiden neuvonnasta, reflektoinnin merkityksestä ja kulttuurierojen huomioon ottamisesta sekä vinkkejä asianmukaiseen viestintään.”

”Jokaisessa luvussa annetut vinkit ovat todella arvokkaita, ja mielestäni suositusten pitäisi perustua pääasiassa yksityiskohtaisiin menetelmiin, joissa keskitytään siihen, KUINKA nykyiset ohjaajat voisivat päivittäin parantaa osaamistaan ja KUINKA koulutusorganisaatioiden tulisi arvioida ohjaajien henkilökohtaista ja kulttuurista osaamista.”

”Suositus on muotoiltu visuaalisesti hienosti. Siinä on hyödyllisiä taulukoita ja kuvia sisällön tärkeimmistä kohdista.”

”Sisältö on johdonmukainen ja kattava, eikä sitä ole liikaa.”

”Suositus on lukemaan houkutteleva ja helposti ymmärrettävä.”

Lähteet

Antohe, I., Riklikiene, O., Tichelaar, E. & Saarikoski, M. 2016. Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment. *Nurse Education in Practice*, 17, 139–144. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.12.005>

Blanchet Garneau, A. & Pepin, J. 2015. Cultural competence: a constructivist definition. *Journal of Transcultural Nursing*, 26, 9–15. <http://dx.doi.org/10.1177/1043659614541294>

Campinha-Bacote, J. 2010. A culturally conscious model of mentoring. *Nurse Educator*, 35(3), 130–135. <https://doi.org/10.1097/NNE.0b013e3181d950bf>

EU-direktiivi 2013/55. 2013. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU. Euroopan unionin virallinen lehti. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:fi:PDF>

Immonen K., Oikarainen A., Tomietto M., Kääriäinen M., Tuomikoski A.M., Kaučič B.M., Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno F.M., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Assessment of nursing students' competence in clinical practice: a systematic review of reviews. *International Journal of Nursing Studies*. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2019.103414>

Mikkonen K., Tomietto M., Cicolini G., Kaucic B.M., Filej B., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Kääriäinen M., 2019. Development and testing of an evidence-based model of mentoring nursing students in clinical practice. *Nurse Education Today*. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104272>

Mikkonen K., Tomietto M., Kääriäinen M., Oikarainen A., Tuomikoski A.M., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Filej B., Plazar N., Čuk V., Kaučič B.M. 2019. Development of an evidence-based nurse mentor's competence model. QualMent-EU-hanke. Celje. CIP - Kataložni zapis o publikaciji. Univerzitetna knjižnica Maribor, Slovenia. ISBN 978-961-6889-35-3

Pramila-Savukoski S., Juntunen J., Tuomikoski A.M., Kääriäinen M., Tomietto M., Kaučič B.M., Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Mentors' self-assessed competence in mentoring nursing students in clinical practice: a systematic review of quantitative studies. *Journal of Clinical Nursing*. <https://doi.org/10.1111/jocn.15127>